

Використана література:

1. Бориско Н.Ф. Теоретические основы создания учебно-методических комплексов для языковой межкультурной подготовки учителей иностранных языков (на материале интенсивного обучения немецкому языку): Дисс. ... докт. пед. наук: 13.00.02. – К., 2000. – 508 с.
2. Ишханян Н.Б. Пути формирования лингвосоциокультурной компетенции в интенсивном курсе обучения иностранному языку (английский язык в неязыковом педагогическом вузе): Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова. – М., 1996. – 24 с.
3. Миньяр-Белоручев Р.К. К проблеме формирования иноязычных лексических навыков // Иностранные языки в высшей школе. – М., 1989. – Вып. 22. – С. 3-9.
4. Могилевцев С.А. Формирование социокультурной компетенции на основе англоязычных информационных материалов спутникового телевидения (неязыковой вуз): Автореф. дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Минск. гос. лингв. ун-т. – Минск, 2002. – 18 с.
5. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / С.Ю.Ніколаєва, М.І.Соловей та ін. – Вінниця: Вид-во "Нова Книга", 2001. – 247 с.
6. Сафонова В.В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций. – Воронеж: Истоки, 1996. – 237 с.
7. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания языков) / Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин. – СПб.: Златоуст, 1999. – 472 с.
8. Філософський словник / За ред. В.І.Шинкарука. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.
9. Фоломкина С.К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе: Учеб.-метод. пособие для вузов. – М.: Высш. школа, 1987. – 207 с.
10. Carrell P.L. Evidence of a Formal Schema in Second Language Comprehension // Methods that Work. Ideas for Literacy and Language Teaching. – Boston: Heinle and Heinle Publishers, 1993. – P. 191-205.
11. O'Sullivan K. Understanding Ways. Communicating Between Cultures. – Sydney: Hale and Iremonger Pty Limited, 1994. – 145 p.

Аннотация

В статье определена двухкомпонентная структура социокультурной компетенции будущих учителей в процессе обучения чтению англоязычных газетно-журнальных статей. Раскрывается содержание выделенных компонентов данной компетенции.

Бідюк Н.М.

Хмельницький державний університет

**ПРО ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ США
ЩОДО ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ
НЕЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ УКРАЇНИ**

Стрімкий розвиток економіки, науки та техніки, інформаційних технологій вимагає компетентних та конкурентноспроможних спеціалістів, здатних постійно оновлювати свій загальноосвітній, професійний та культурний рівень. Перехідний період зробив актуальним пошук нових форм освіти для населення, які б відповідали сучасним вимогам розвитку суспільства.

У загальному комплексі проблем, пов'язаних із переходом до ринкової

економіки, важливе місце посідає проблема формування системи надання освітніх послуг для різних соціальних груп населення, зокрема у перепідготовці, перекваліфікації безробітних або тимчасово не працюючих громадян з метою їх подальшого працевлаштування.

Активна частина населення, у першу чергу молоді соціальні групи, почали розуміти необхідність професійної спеціальної підготовки з дефіцитних професій, які користуються попитом на ринку праці. Це, в свою чергу, вплинуло на поведінку безробітного населення та сприяло прагненню до підвищення кваліфікації та перепідготовки, формуванню здатності та готовності до зміни професії, а також розвитку творчої активності особистості.

В Україні, у нових соціально-економічних умовах, така система поки що починає розвиватися та набирати обертів. Звичайно, першочергова роль у розробці нової концепції перепідготовки незайнятого населення належить державним соціальним структурам та службам зайнятості населення.

У цьому контексті становить інтерес досвід підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації незайнятого населення в країнах із низької часткою безробітного населення та високим розвитком економіки, науки та техніки. На наш погляд, досвід США, де безробітне населення складає 5,7%, заслуговує на ретельне вивчення та ґрунтовний аналіз, з метою запозичення його позитивних сторін в умовах розбудови соціальної політики будь-якої країни (у тому числі України), яка прагне досягти кращих світових зразків.

Зауважимо, що необхідно враховувати той факт, що система перепідготовки безробітного населення в США працює в специфічних умовах даної країни. Коротко зупинимося на окремих фактах соціально-економічного розвитку США. Як відомо, поживлення економічної активності у цій країні після нещодавньої рецесії до останнього часу не супроводжувалося ростом чисельності робочих місць. Деякі аналітики навіть називали цей процес „безробітним відновленням” економіки. Хоча розбудова американської економіки сьогодні вже перестає бути „безробітною”. За останніми даними, у березні 2004 року в країні було створено додатково 308 000 робочих місць. Аналітики стверджують, що таке значне збільшення армії зайнятого населення США може стати суттєвою підтримкою президенту Бушу на майбутніх виборах. Нагадаємо, що у лютому американська економіка могла створити лише 21 000 нових робочих місць. Левова частка належить сфері послуг (230 000), будівельній галузі (71 000) та роздрібній торгівлі (47 000). Стосовно промислового сектора, число нових робочих місць тут, на жаль, залишається незмінним, проте американська промисловість змогла вийти з 43-місячного

періоду неперервних звільнень. Додатково 31 000 робочих місць створено у державних організаціях [1].

Зауважимо, що наведені вище статистичні дані Департаменту праці США розповсюджуються лише на тих американців, які активно зайняті пошуком роботи та перепідготовкою. На думку американських соціологів, позитивні економічні зміни дають людям, які не задоволені своїм соціальним статусом, стимул до продовження навчання, нової професійної підготовки та перекваліфікації для активного пошуку нового місця роботи.

За даними рекрутингових агентств Федерального Бюро статистики зайнятості США та професійних асоціацій, сьогодні в країні чітко встановлено перелік професій, які користуються найбільшим попитом (їх всього 10) (див.табл.1). Серед них пальму першості присуджують фармацевтам [2].

Таблиця 1.

Професії, які користуються найбільшим попитом в США

Назва професії	Причини нестачі спеціалістів	Заробітна плата (\$ на рік)
Фармацевт	Швидке старіння дорослого населення; поява нових ліків та курсів лікування	Від \$ 54 000 до \$ 94 000
Судовий експерт –бухгалтер	Нове законодавство та фінансова політика	Від \$ 37 200 до \$ 82 700
Медична сестра	Важкі умови праці, постійні стреси та нервова напруга	Від \$ 50 000 до \$ 75 000
Спеціаліст з комп'ютерної безпеки	Комп'ютерна безпека, велика кількість злочинів в комп'ютерній галузі, незахищеність компаній, утрата інформації, віруси	Від \$ 100 000
Шкільний учитель математики	Відсутність зацікавленості учителів математики працювати в системі середньої освіти	Від \$ 24 000 до \$ 68 000
Акушер	Постійні судові позови з боку пацієнток за недбале ставлення лікарів; перекваліфікація на інші галузі гінекології	Від \$ 233 000
Автомобільний механік	Заміна ручного ремонту електронною діагностикою машин; перекваліфікація на спеціалістів в сфері комп'ютерних технологій; вплив кваліфікованих фахівців в авіапромисловість	Від \$ 27 000 до \$ 47 000
Працівник у сфері ритуальних послуг	Похоронний бізнес довгий час вважався сімейним бізнесом	Від \$ 24 000 до \$ 84 000
Професор коледжу	Прагнення з боку працівників вищої школи постійно підвищувати кваліфікацію; вплив економіки країни на перекваліфікацію професорів; пенсійний вік викладачів коледжів; відсутність бажання молодих спеціалістів працювати в навчальних закладах	Від \$ 23 000 до \$ 92 000
Корпоративний бібліотекар (бібліотекар, який класифікує та упорядковує інформативну	Недостатня кількість навчальних закладів, які готують фахівців за даним кваліфікаційним напрямом	Від \$ 30 000 до \$ 60 000

Назва професії	Причини нестачі спеціалістів	Заробітна плата (\$ на рік)
базу компанії)		

З наведеної у таблиці інформації видно, що збільшення робочих місць в США відбувається в галузях, які вимагають відповідної нової професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації.

Пріоритетним напрямом державної політики уряду США на ринку праці є розробка та реалізація активних та перспективних програм щодо надання освітніх послуг та допомоги у працевлаштуванні незайнятого населення, підвищення конкурентоспроможності безробітного населення на сучасному ринку праці, а також забезпечення умов для отримання освіти протягом життя. Щороку більше 20 млн. людей здійснюють підготовку або перепідготовку на різних курсах та за різними програмами. Понад 45 млн. дорослих американців слухають лекції в університетах, коледжах, професійних та урядових організаціях, церквах та синагогах. Більшість учасників освітніх програм перепідготовки мають за мету отримати нову кваліфікацію, перевірити та удосконалити набуті раніше професійні навички. Біля 50% слухачів навчаються за програмами, які фінансуються вищими навчальними закладами, біля 15 % – бізнесовими структурами та промисловістю. Біля 80% компаній організують власні програми підготовки та перепідготовки населення.

З метою найбільш ефективного забезпечення незайнятого населення освітніми послугами, установи використовують різні форми та методи навчання, розробляють програми, які дають можливість навчатися у зручний час, використовувати індивідуальний план роботи, навчатися за дистанційною формою тощо.

Не підлягають сумніву досягнення американських педагогів у використанні передових нетрадиційних технологій навчання безробітного населення. Заслужують на увагу різноманітність форм та методів навчання, динамізм, гнучкість, використання великої кількості різноманітних навчальних альтернатив та багатоваріантності, модернізація змісту професійної підготовки та перепідготовки. Серед провідних та найбільш ефективних форм організації професійної підготовки чільне місце посідають дискусії, автентичні бесіди, атестація та оцінка набутих знань за допомогою портфоліо, кейс-методи, інклюзивний характер проведення занять, коопероване навчання, лабораторно-клінічне навчання, мікровикладання, мінікурси тощо.

Провідну роль в організації перепідготовки безробітного населення звичайно відіграють служби зайнятості. Головними функціями цих служб є:

- моніторинг розвитку нових технологій;
- прогнозування змін у потребах спеціалістів традиційних та нових професій та кваліфікацій;
- постійний облік безробітних, надання соціальної допомоги та працевлаштування;
- управління ринком праці шляхом організації перепідготовки спеціалістів відповідно до вимог ринку праці.

Представники соціальних служб є посередниками між безробітним, що шукає роботу, і підприємствами, які повідомляють про вакансії. Зазначимо, що, якщо раніше жертвами безробіття у США ставали, як правило, низькокваліфіковані спеціалісти, жінки, люди пенсійного віку або особи без кваліфікації, то сьогодні безробіття все більше вражає високоосвічені прошарки американського населення. У такій ситуації соціальні служби зайнятості беруть на себе турботу про призначення матеріальної допомоги громадянам, які тимчасово чи протягом тривалого часу не працюють; займаються їх працевлаштуванням, перенавчанням, надають психологічну допомогу тощо.

Зауважимо, що держава зі свого боку намагається захистити громадян від безробіття та розвивати сферу зайнятості, щоб краще адаптувати ринок праці до змін в суспільно-економічному житті: підприємства заохочуються до залучення додаткових робочих ресурсів шляхом зменшення сплати податків; скорочується тривалість робочого тижня; вводиться погодинна робота та робота за скороченим графіком; знижується пенсійний вік у кризових галузях; розробляються механізми та способи підтримки малого та середнього бізнесу; створюються організації та установи, які займаються перепідготовкою незайнятого населення тощо. Не менш важливим напрямом часткового вирішення проблеми зайнятості населення є орієнтація на самозайнятість та залучення незайнятого населення до підприємницької діяльності [3].

Така система активно функціонує вже протягом тривалого часу і зарекомендувала себе як дієвий механізм, у якому акцент робиться на аналіз ринку праці та прогнозування професійно-кваліфікаційної структури попиту та пропозиції на робочу силу.

З метою розробки та коректування програм та курсів перепідготовки, максимально наближених до потреб промисловості та економіки, з початку 80-х років минулого століття в США розпочав свою діяльність Центр освітніх програм, який входить до складу Центру статистики освіти при Департаменті освіти США. За час свого існування в Центрі було сертифіковано понад 27,5 тис. навчальних програм різних рівнів. На думку вчених Центру розробка та

запровадження програм професійної підготовки та перепідготовки різних категорій населення дасть можливість людям отримати належні знання та необхідну кваліфікацію, яка у подальшому житті дозволить обіймати певні посади та сприятиме задоволенню інтересів роботодавців [4]. Центр передбачає розробку таких програм:

- програми, які дають можливість отримати необхідний документ про закінчення певного навчального закладу та отримати роботу за напрямом підготовки або продовжити освіту;

- програми, які дозволяють отримати додаткову спеціальність;

- програми, які дають можливість продовжити професійну підготовку, актуалізувати та удосконалити свої знання (мета таких програм – утримати фахівців на робочих місцях);

- програми, які допомагають людям знайти себе, своє місце у суспільстві;

- програми, спрямовані на ліквідацію неграмотності та функціональної неграмотності дорослого населення;

- короткотермінові навчальні програми перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів;

- програми, які спрямовані на отримання освіти упродовж життя тощо.

Важливим напрямом діяльності Центру та всієї системи освіти безробітного населення є ліквідація неграмотності та функціональної неграмотності, яка завдає особистісних та соціальних незручностей громадянам країни та матеріальних збитків державі. Сьогодні частка функціонально неграмотних або просто неграмотних осіб у США складає 50%. Проте необхідно зазначити, що такий відсоток пояснюється тим фактом, що чисельність неграмотного населення збільшується за рахунок інтенсивної еміграції безробітного населення з країн Латинської Америки, передусім Мексики.

Незважаючи на такий стан речей, урядом країни передбачено ряд заходів щодо ліквідації неграмотності безробітного населення. Роботою з ліквідації функціональної неграмотності займаються місцеві агентства, комунальні коледжі, школи, громадські організації, профспілки, бібліотеки, приватні бізнесові структури. Загалом, такі послуги забезпечуються на місцевому та регіональному рівнях, оскільки вони залишаються найбільш доступними для населення. Прикладом активної та ефективної роботи з навчання неграмотного безробітного населення можуть бути діяльність академії „Даллас Кен”, освітнього закладу „Піма Каунті”, спілки „Покоління разом”, які мають певні заслуги та премії як кращі освітні заклади з підготовки та перепідготовки

незайнятого дорослого населення, а також людей похилого віку („третього віку”) [5]. Досвід цих освітніх установ заслуговує на детальний аналіз та запозичення.

Грунтовний аналіз проблем і перспектив підготовки та перепідготовки незайнятого населення в США показав, що, незважаючи на певні успіхи, досвід США не є ідеальним, як стверджують самі американці. Проблема освіти безробітного населення потребує спеціальних досліджень та розробок на всіх рівнях американського суспільства. Зокрема, залишається невирішеною проблема якості підготовки висококваліфікованих фахівців для різних галузей промисловості, оскільки низька якість спричиняє незадоволення з боку представників американських ділових кіл, які висувають ряд претензій до державної системи освіти. Натомість зростає недержавний сектор освітніх послуг, що більш успішно займається проблемами незайнятого населення, зокрема, у сфері фінансування окремих навчальних програм перепідготовки. Хоча і він має низку недоліків, тому що головна увага концентрується на вузькій спеціалізації. На думку американських педагогів та керівників, такі диспропорції виникають у результаті відсутності централізованого керівництва та, деякою мірою, роз'єднаності освітніх та соціальних установ, складності координації їх діяльності, дублюванні в окремих аспектах роботи та недостатності фінансової підтримки [6].

Таким чином, проблема підготовки та перепідготовки незайнятого населення є важливою соціокультурною проблемою, вирішення якої можливе лише за умови приведення освітніх послуг у відповідність з новими вимогами ринкової економіки. Вивчення зарубіжного досвіду, його позитивних та негативних сторін дасть змогу правильно оцінити ті процеси, які відбуваються у сфері зайнятості безробітного населення в Україні, а також запровадити нові досягнення та перспективні ідеї цього досвіду.

Використана література:

1. Latest unemployment data. <http://www.doleta.gov/>
2. Эллен Ньюборн. Самые востребованные профессии в США // Мировая экономика: глобальные тенденции развития. Новостной выпуск. – Ч. 1. – 2004. – № 434.
3. Michael Rosch. The unemployment insurance in the USA <http://www.doleta.gov/>
4. Beck, Susan Kessler Employment and training for America's Homeless: Best Practices Guide. Washington, D.C.: Department of Labour, 1997, <http://www.doleta.gov/>
5. Хахубия Е.Ю. Образование взрослых в США: современное состояние и перспективы: Автореф. Дис. ... канд. пед. наук. – М., 1999. – 18 с.
6. Вишнева Д.М. Профессионально-квалификационная структура рабочей силы в странах с развитой рыночной экономикой (опыт и перспективы) // Труд за рубежом. – 2003. – № 1 (57). – С. 19-39.

Анотація

В статті розглядається проблема підготовки і перепідготовки незанятого населення в США, аналізуються основні напрямки державної політики США в сфері забезпечення роботою і навчанням безробітного населення, а також вивчається вплив економічного розвитку країни на формування ринку праці і майбутніх професій.

Близнюк С.О.
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Г. Сковороди

**ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТІВ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ**

Національна система освіти на сьогодні вимагає теоретико-методологічного обґрунтування основних напрямів свого становлення і розвитку. Ці напрями визначені Законом України "Про освіту", Державною Національною програмою "Освіта" (Україна XXI століття). Національною програмою розвитку освіти в Україні в XXI столітті. В Законі України "Про освіту" визначено, що освіта – це основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального і економічного розвитку суспільства і держави [5].

Основними напрямками реформування освітніх систем у світі є: загальнопланетарний глобалізм, гуманізація та інтеграція в технології освіти і орієнтація на її безперервність, розвиткові та громадянські функції.

Саме тому на сучасному етапі зростає інтерес вітчизняних дослідників до реформи освіти провідних зарубіжних країн. Зокрема, Н. Авшенюк та Г. Андреева розкривають проблеми стандартизації та інноваційні процеси в змісті педагогічної освіти Великої Британії. На систему підготовки майбутнього вчителя Англії звертають увагу в своїх дослідженнях Ю.Кищенко, С.Синенко, Л.Пуховська, Н.Яцишин. Про порівняння змісту освіти та особливостей індивідуалізації, диференціації навчання в англійських та українських школах можна дізнатись із праць Г.Алексевич, О.Рибак.

Окремі аспекти англійських освітніх реформ висвітлено в роботах Н.Воскресенської, О.Джуринського, С.Коваленко, Н.Лавриченко, О.Локшиної, І.Тараненко та деяких інших.

Водночас, незважаючи на такий широкий спектр досліджуваних напрямів, відсутнє теоретичне обґрунтування структури змісту природничої освіти в Англії, мало уваги приділяється підручникам, особливо на етапі підготовки до профільного опанування знань, а тому